

BESZÁMOLÓ

A DÉRI MÚZEUM

számára elvégzett restaurálási munkáról

**Patrica és Matrica Bt.
1114 Budapest, Bartók Béla út 39.**

BEVEZETÉS

A Déri Múzeum felkérésére az alábbi kötetek restaurálását végeztük el.

1. Céhszabályzat A debreceni suszter és német szabó céh artikulusainak magyar fordítása.

(Az eredetit Mária Terézia adta ki 1780.június 2-án Bécsben)

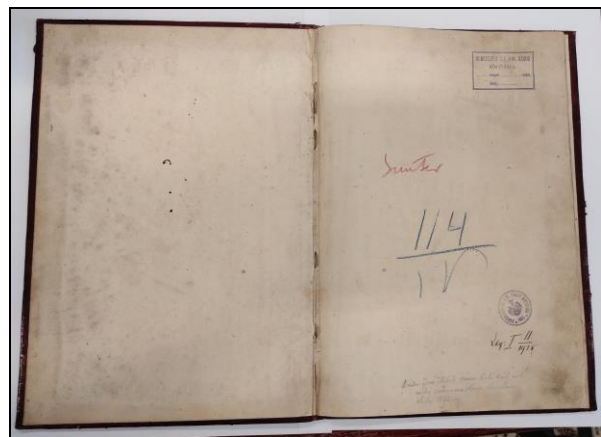
Leltári szám: - I.1925.11.

Méretei: 36 x 25 cm.

A dokumentum leírása:

Négy lapított bindre fűzött, dúsan aranyozott egész bőr kötésű könyv. Tartalma kézirat.

A könyvtest lapjainak anyaga merített papír, az írás vasgallusz-tintával készült.

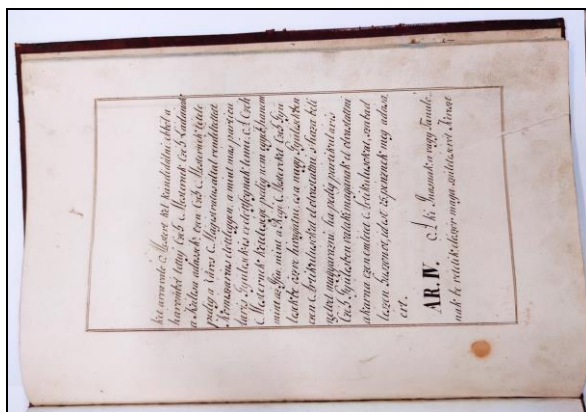

Restaurálás előtti állapota:

A könyv kötése erősen megkopott, sérült, kisebb hiányokat fedezhettünk fel rajta. A bőr vörös bomlásban szenvedett. Jellemző károsodásai a bőr sapkáinak és sarkainak szakadásai; horzsolódásai voltak.

A könyvtestet alkotó papír anyaga jó megtartásúnak bizonyult, a lapok viszonylag épen maradtak.

A lapszélek sötét – zsíros foltosak, újnyomosak voltak.

Az elvégzett restaurálás menete:

- **a vörösbomlás kezelése:** A bőrborítás lehorzsolódott, megkopott felületeit Pliantex etil-acetátos 1%-os oldatával ecseteltük le.
- **szétszedés:** A kötést és a könyvtestet szétválasztottuk egymástól. A gerinc megtisztítása után a könyvtestet ívekre, majd lapokra bontottuk szét. A kötés bőrborítását lefejtettük a táblákról.
- **tisztítás:** A gerinc enyvezésének eltávolítása Glutofix 5%-os vizes oldatával való felduzzasztása után, mechanikusan történt. A lapok száraz tisztítását ecsettel és radírporrrel végeztük el. A kötés borítóanyagát szilikonos bőrtisztító emulzióval tisztítottuk meg.
- **a papír anyag javítása:** A lapok sérüléseit kézi javítással, japán papír felhasználásával javítottuk ki.
- **fűzés:** Az íveket az eredeti módon, négy lapított kenderbindre fűztük fel, kenderzsineg felhasználásával.
- **a könyvtest kialakítása:** A könyvtestet a szükséges segédelemekkel való ellátás után, az eredetinek megfelelő módon alakítottuk ki.
- **a kötés restaurálása:** A betáblázást a régi papírtáblák felhasználásával készítettük el. A bőr és a borítópapír hiányainak alápótlását az eredetivel megegyező anyagú és színű, megfelelően előkészített bőrrrel és papírral végeztük el.
- **dokumentáció készítése**

Ráfordított munkaidő: 46 munkaóra

2. Jegyzőkönyv A debreceni kőműves céh jegyző és pénztárkönyve 1780-1849-ig.

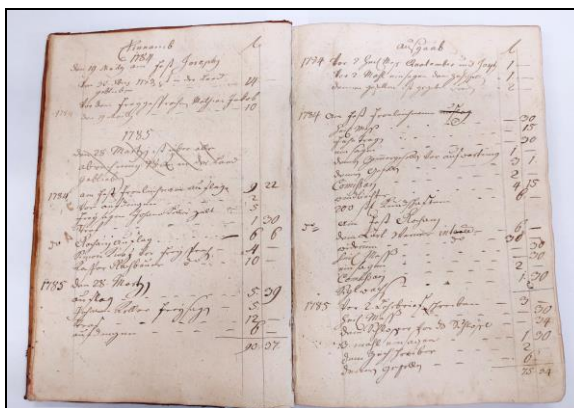
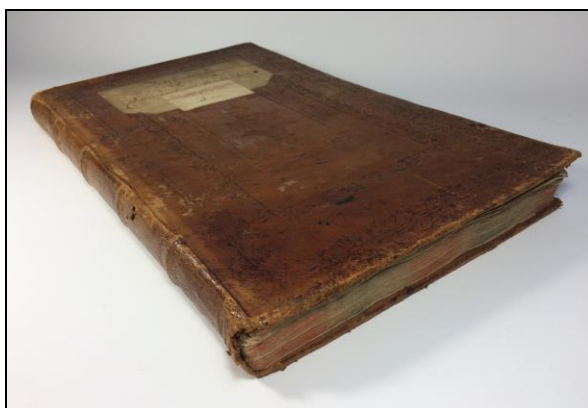
Leltári szám: I.1951.4.2.

Méretei: 36 x 22 cm.

A dokumentum leírása:

Négy lapított kenderbindre fűzött, egész bőr kötésű kötet. A bőrborítás anyaga növényi cserzésű borjúbőr, melyet vaknyomással dúsan díszítettek. A könyvtest tartalma papírra írott vasgallusz tintás kézirat.

Az előtáblán kézzel írott merített papír címke látható.

Restaurálás előtti állapota:

A könyv kötése erősen megkopott, sérült, kisebb hiányokat fedezhetünk fel rajta. A bőr vörös bomlásban szenvedett. Jellemző károsodásai a bőr sapkáinak és sarkainak szakadásai; horzsolódásai voltak.

A könyvtestet alkotó papír anyaga jó megtartásúnak bizonyult, a lapok viszonylag épen maradtak.

A lapszélek sötét – zsíros foltosak, újnyomosak voltak.

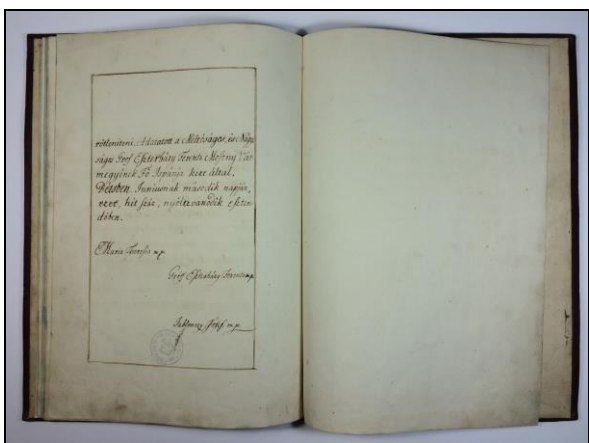
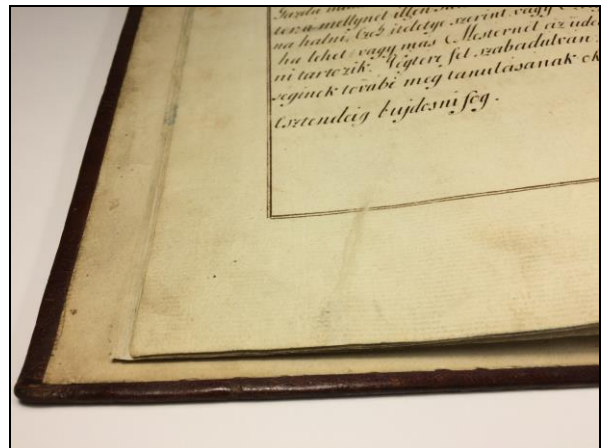
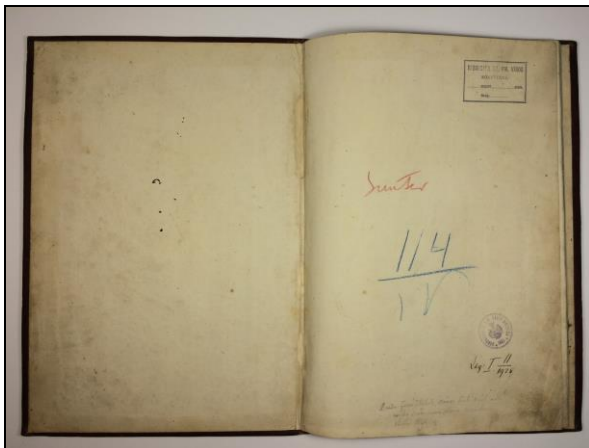
Az elvégzett restaurálás menete:

- **a vörösbomlás kezelése:** A bőrborítás lehorzsolódott, megkopott felületeit Pliantex etil-acetátos 1%-os oldatával ecseteltük le.
- **szétszedés:** A kötést és a könyvtestet szétválasztottuk egymástól. A gerinc megtisztítása után a könyvtestet ívekre, majd lapokra bontottuk szét. A kötés bőrborítását lefejtettük a táblákról.
- **tisztítás:** A gerinc enyvezésének eltávolítása Glutofix 5%-os vizes oldatával való felduzzasztása után, mechanikusan történt. A lapok száraz tisztítását ecsettel és radírporral végeztük el. A kötés borítóanyagát szilikonos bőrtisztító emulzióval tisztítottuk meg.
- **a papír anyag javítása:** A lapok sérüléseit kézi javítással, japán papír felhasználásával javítottuk ki.
- **fűzés:** Az íveket az eredeti módon, négy lapított kenderbindre fűztük fel, kenderzsineg felhasználásával.
- **a könyvtest kialakítása:** A könyvtestet a szükséges segédelemekkel való ellátás után, az eredetinek megfelelő módon alakítottuk ki.
- **a kötés restaurálása:** A betáblázást a régi papírtáblák felhasználásával készítettük el. A bőr és a borítópapír hiányainak alápótlását az eredetivel megegyező anyagú és színű, megfelelően előkészített bőrrrel és papírral végeztük el.
- **dokumentáció készítése**

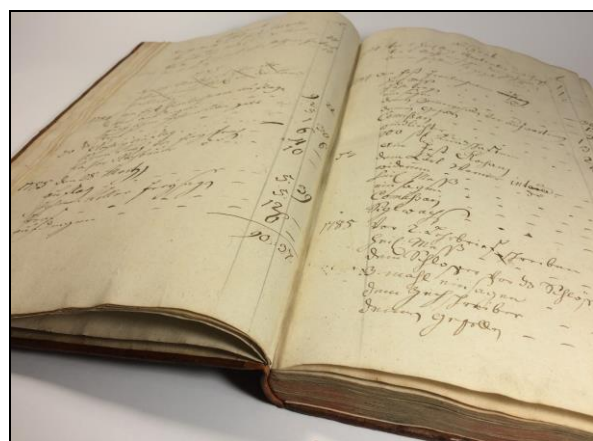
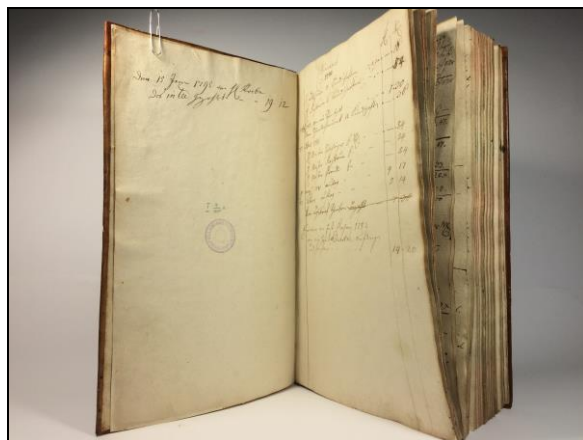
Ráfordított munkaidő: 48 munkaóra

A KÖTETEK RESTAURÁLÁS UTÁNI ÁLLAPOTA

1. Céhszabályzat A debreceni suszter és német szabó cég artikulusainak magyar fordítása.

2. Jegyzőkönyv A debreceni kőműves céh jegyző és pénztárkönyve 1780-1849-ig.

Budapest, 2024. július 30.

Maja Chi-Edit
Hajdu Zsófia Edit
okleveles restaurátor művész

Déri Múzeum

4026 Debrecen, Déri tér 1.

Adószám: 15372356-2-09

Telefon: +36 (52) 322-207 • Fax: +36 (52) 417-560
E-mail: deri@derimuzeum.hu • Web: www.derimuzeum.hu

Pályázati tevékenység összefoglalása

A Déri Múzeum és a Történeti Tár mindig is nagy hangsúlyt fektetett a céhes dokumentumok megőrzésére, feldolgozására, állományvédelmére, valamint arra, hogy ezek az emlékek a szakmai és a szélesebb közönség számára egyaránt elérhetőek legyenek kutatások és kiállítások révén.

Ennek érdekében NKA-pályázatok segítségével több mint másfél évtizede elkezdődött a Déri Múzeum céhes dokumentumainak restaurálása. A restaurálási tevékenységet kezdetektől fogva Hajdu Zsófia Edit, okleveles restaurátor művész végzi, aki ennek köszönhetően jól ismeri az állományt. A céhes dokumentumok legigényesebb tárgyai közé tartoznak a köttetett céhes dokumentumok, amelyek többnyire céhszabályzatokat, artikulusokat jelentenek. Ezek rendszerint pergamenalapú lapokból állnak, pergamenborításúak, míg a kései dokumentumok bőr- és keménytáblás kötésűek. Közöttük több iparművészeti szempontból jelentős könyvkötészeti munka akad.

A 2023-as NKA-pályázat során – pályázati azonosító 209111/16 (azonosító: A2032/N2358) – két darab céhes dokumentum restaurálására nyújtottunk be pályázatot. Az elnyert összeg nem fedezte a teljes költségeket, így a restaurátorral egyeztetve az a döntés született, hogy a legszükségesebb beavatkozásokat valósítjuk meg a pályázati tevékenység során. Ennek megfelelően elsősorban a két dokumentum kötésének helyreállítására került a hangsúly – mindkettő bőrkötése vörös bomlásban szenvedett – valamint a könyvtest és a papírlapok tisztítására, kisebb kiegészítésére. A kötetek átadására mindkét fél kötelezettségei miatt 2024. januárjában került sor. Hajdu Zsófia Edit a munkálatokkal a megegyezés szerinti határidőre, 2024. májusára készült el.

A dokumentumok restaurálása a restaurálási tervben leírtaknak megfelelően és az állományvédelmi szempontokat figyelembe véve zajlott. Mindkét kötet bőrkötése helyreállításra került, a lapok tisztítása, szárítása és kisimítása, valamint a kisebb hiányok pótlása megvalósult. Külön borítólapot kaptak, amely biztosítja a megfelelő védelmet a kötések számára, valamint segítik a könyvtest tartását.

A pályázati tevékenység során Hajdu Zsófiával folyamatos és zökkenőmentes volt az együttműködés és a kommunikáció, az átadás-átvétel szintén rendben zajlott.

Összegezve a pályázati tevékenység tapasztalatait, a megvalósulás sikeresnek és eredményesnek mondható. A dokumentumok restaurálásával a céhes állomány újabb kényes darabjainak állagromlását sikerült megállítani. Ezzel a Déri Múzeum és a Történeti Tár teljesítette azt a célját, hogy az ország egyik nagy céhtörténeti állományának helyreállítása megtörténjék, s az a későbbiekben megfelelő módon prezentálva legyen publikáció, kiállítás és adatbázis formájában. Jelenleg a *Cívisek világa* megújult állandó helytörténeti egységben látható néhány ezek közül, adatbázisba való feltöltésük folyamatos.

Ezúton szeretnénk megköszönni az NKA Múzeumok Kollégiumának a lehetőséget a pályázat pozitív elbírálásával, valamint Hajdu Zsófia Edit restaurátor művésznek munkáját.

Debrecen, 2024. augusztus 6.

Vári Katalin
történész, muzeológus
Déri Múzeum, Történeti Tár